

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Michala Mazance, JUDr. Jana Passera, JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobkyň: a) **O. A.**, b) **V. A.**, zastoupených JUDr. Martinem Köhlerem, advokátem se sídlem České mládeže 135, Liberec VIII - Dolní Hanychov, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 2. 2008, čj. OAM-80/VL-07-08-2008, v řízení o kasační stížnosti žalobkyň proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 8. 2009, čj. 63 Az 14/2008 - 31,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Rozhodnutím ze dne 17. 2. 2008, čj. OAM-80/VL-07-08-2008, žalovaný zamítl žádost žalobkyň o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

II.

Žalobkyně napadly rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Ostravě, který ji rozsudkem ze dne 10. 8. 2009, čj. 63 Az 14/2008 - 31, jako nedůvodnou zamítl. Podle krajského soudu *„bylo prokázáno, a to jak podanou žádostí žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany, tak i obsahem vlastnoručně psané žádosti a obsahem protokolu o pohovoru k této žádosti, že žalobkyně požádala o mezinárodní ochranu zejména proto, že chce uniknout problémům ve vlasti s věřitelem a chce si zlegalizovat pobyt v ČR“*. Tyto důvody nelze podřadit pod žádnou z forem mezinárodní ochrany podle § 12 a § 14a zákona o azylu. Žalobkyně v průběhu správního řízení nenavrhla, ani neprokazovala existenci žádného důvodu relevantního pro udělení mezinárodní ochrany.

Krajský soud neshledal ani splnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany u žalobkyně a její nezletilé dcery. V řízení podle něj nebylo zjištěno, že by v případě jejich návratu na Ukrajinu byly dány důvodné obavy z hrozícího skutečného nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu. Krajský soud poznamenal, že *„(s)kutečnost, že žalobkyně má v zemi původu obavy před věřitelem, není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, když politický systém v zemi jejího původu dává možnost domáhat se ochrany svých práv státních orgánů. Státní orgány v zemi původu žalobkyně jsou ochotny poskytovat*

ochranu proti nezákonnému jednání a není důvodu o tom pochybovat.“, a doplnil, že „z výpovědi žalobkyně...vyplývá, že se o pomoc na kompetentní orgány vlastní či mezinárodní orgány a nevládní organizace vůbec neobrátila a ani v tomto směru nevyvinula žádné úsilí...Žalobkyni v její zemi původu dle zjištěných skutečností nebránilo nic v možnosti obrátit se na jakékoliv státní orgány.“.

Ke snaze žalobkyně o legalizaci pobytu v České republice krajský soud uvedl, že žalobkyně měla využít institutů předvídaných v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů, které nelze nahrazovat udělením mezinárodní ochrany podle zákona o azylu.

K námitkám poukazujícím na pochybení žalovaného ve správním řízení krajský soud poznamenal, že žalobkyně měla možnost vyjádření před vydáním rozhodnutí a mohla navrhnout doplnění dokazování. Bylo jí umožněno doložit důkazní prostředky potvrzující její výpověď. Rozhodnutí žalovaného má náležitosti stanovené v § 68 správního řádu a žalovaný se v něm vypořádal se všemi tvrzeními žalobkyně. Z odůvodnění rozhodnutí vyplývá, které skutečnosti byly podkladem pro rozhodnutí, jakými úvahami byl žalovaný při hodnocení důkazů a při aplikaci právních předpisů veden.

Krajský soud uzavřel, že se ztotožnil se závěrem žalovaného, že žalobkyně neuvedla ve správním řízení žádné skutečnosti, ze kterých by bylo možné dovodit, že by mohla být spolu se svojí dcerou v zemi původu vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu.

III.

Žalobkyně (stěžovatelky) brojily proti rozsudku krajského soudu kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., tj. pro vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech a pro tuto důvodně vytýkanou vadu měl soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit.

Stěžovatelky namítly, že žalobkyně a) měla potíže s věřitelem a jím najatými lidmi, kteří se násilnou cestou domáhali svých peněz. Požádala o pomoc státní orgány, které však jednání soukromých osob tolerovaly a neposkytly stěžovatelkám přiměřenou ochranu. K tvrzení žalovaného, že důvodem žádosti žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany byly ekonomické důvody, stěžovatelky podotkly, že *„za ekonomickými opatřeními záporně ovlivňujícími živobytí příslušné osoby se mohou skrývat rasové, náboženské nebo politické cíle či záměry namířené proti určité skupině. (...) Co se na první pohled jeví jako v první řadě ekonomický motiv k odchodu, může v praxi obnášet i politický aspekt, a mohou to být právě politické názory jedince, které ho vystavují vážným důsledkům a ne jeho samotné námitky proti ekonomickým opatřením. (...) Žalobkyně se tedy nacházejí v situaci, kdy patří k té sociální skupině, kterou domovský stát nejen že vůbec nechrání, ale i diskriminuje z důvodu, že se odmítl podříditi sociálním omezením. (...) Toto spadá pod ustanovení § 12 zák. č. 325/1999 Sb.“.*

Ke strachu z pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině stěžovatelky uvedly, že „(n)eexistuje žádná všeobecně přijatá definice „pronásledování“...Z článku 33 Úmluvy z r. 1951, týkající se právního postavení uprchlíků, lze vyrozumět, že ohrožení života či svobody z důvodu...příslušnosti k určité společenské vrstvě je vždy pronásledováním.“. Dále doplnily, že „žalobkyně 1) při pohovoru s žalovaným uvedla, že pronásledována byla, a to z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině. Z Ukrajiny uprchla proto, že se odmítla podříditi sociálním omezením.“. K pojmu „určitá společenská vrstva“ poznamenaly, že ta „se za normálních okolností skládá z osob podobného zázemí, obyčejů či společenského postavení. Tvzení o obavách z pronásledování pod tímto záhlavím se může často překrývat s tvzením o obavách z pronásledování na základě něčeho jiného, např. rasy, náboženství či národnosti.“. Pronásledování může podle stěžovatelek vycházet od složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dotyčné země. Skutečnost, že místní obyvatelstvo páchalo závažné diskriminační a jinak postihující činy, odůvodňuje závěr o pronásledování, protože úřady odmítaly zajistit účinnou ochranu. Stěžovatelky poukázaly na nutnost vyhodnocení subjektivního a objektivního aspektu důvodnosti opuštění země původu. Obavy z pronásledování se nemusejí nutně zakládat na vlastních osobních zkušenostech žadatele. Uvedly, že „(t)o, co se stalo např. jeho přátelům a příbuzným i dalším členům stejné společenské skupiny, ukazuje, že jeho obavy jsou v tomto smyslu opodstatněné“.

Stěžovatelky namítly pochybení žalovaného, protože případ nebyl posouzen podle zásady *non-refoulement* zakotvené v článku 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, která má podle článku 10 Ústavy České republiky aplikační přednost „před běžnými zákony“. V případě stěžovatelek jde o pronásledované osoby, které se nacházejí mimo svou vlast a mají oprávněné obavy před pronásledováním z důvodu příslušnosti k určité společenské vrstvě a vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítají ochranu své vlasti.

Dále stěžovatelky konstatovaly, že „(z)atímco...důkazní břemeno v zásadě spočívá na žalobci/navrhovateli, pak povinností osvětlit a vyhodnotit všechny relevantní fakty je rozložena mezi žalobce a žalovaného.... Pokud líčení žalobkyně 1) vypadá důvěryhodně, měla by být při těchto pochybnostech uznána žalobcova věc, pokud nejsou dobré důvody domnívat se o opaku. Žalobkyně 1), která se na základě vlastních zkušeností obávala úřadů své vlastní země, možná stále pociťuje strach tváří v tvář jakýmkoliv úřadům. Může se proto bát hovořit otevřeně a podat ucelený a přesný obraz svého případu.“, a uvedly, že „(i) když pro osvětlení případu žalobkyně může za normálních okolností stačit již první pohovor s nimi, může být třeba nutné i to, aby posuzovatel žádosti objasnil veškeré zjevné nesrovnalosti ve výpovědi a řešil rozpory v ní formou dalšího pohovoru...“.

K odmítnutí udělení doplňkové ochrany stěžovatelky zopakovaly, že „se nacházejí v situaci, kdy patří k té sociální skupině, kterou domovský stát nejen že vůbec nechrání a toleruje to, co se v tomto státě děje, ale i diskriminuje z důvodu, že se odmítly podříditi sociálním omezením“. Jsou proto přesvědčeny, že „jim hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy...“.

K podmínkám přijatelnosti kasační stížnosti stěžovatelky uvedly, že „je zde důvod přijatelnosti kasační stížnosti dán, neboť v napadeném rozhodnutí Soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení obou žalobek“.

pochybení spatřují stěžovatelky v tom, že krajský soud „*ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu, a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu*“.

IV.

Žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti, protože „*se i nadále domnívá, že byla na místě aplikace § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu, jelikož stěžovatelka...jménem svým a jménem své nezletilé dcery...neuvedla, žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohly být vystaveny pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že by jim hrozila vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu. Stěžovatelky měly ve vlasti problémy čistě soukromého charakteru..., nebyly nijak politicky činné, neměly žádné problémy se státními orgány, nebyly vystaveny žádnému jednání, které by se dalo posoudit jako pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Pro případ svého návratu do vlasti neuvedly žádnou skutečnost, která by mohla představovat ohrožení vážnou újmu ve smyslu § 14a zákona o azylu.*“.

V.

Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti je její přijatelnost. Kasační stížnost je v souladu s § 104a s. ř. s. přijatelná, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Výkladem institutu nepřijatelnosti a demonstrativním výčtem jejich typických kritérií se Nejvyšší správní soud zabýval např. v usnesení ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, na jehož odůvodnění na tomto místě pro stručnost odkazuje.

Nejvyšší správní soud v posuzované věci neshledal přesah vlastních zájmů stěžovatelek ani pochybení v postupu krajského soudu, tím méně pak pochybení zásadní, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelek.

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje v posuzované věci dostatečná vodítka. Nejvyšší správní soud mnohokrát vyslovil, že správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené (srov. např. rozhodnutí ze dne 20. 11. 2003, čj. 2 Azs 27/2003 - 59, č. 181/2004 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud v minulosti rovněž judikoval, že naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona o azylu vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona (srov. např. rozsudek ze dne 4. 12. 2003, čj. 2 Azs 47/2003 - 130, č. 244/2004 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud dále poukazuje na svá rozhodnutí, v nichž konstatoval, že vedle pozitivního vymezení předpokladů pro udělení azylu v § 12 zákona o azylu stanoví tento zákon v § 15 a § 16 rovněž důvody, při jejichž naplnění žadateli azyl udělit nelze (srov. např. rozhodnutí ze dne 27. 5. 2004, čj. 7 Azs 124/2004 - 45, č. 349/2004 Sb. NSS).

Nejvyšší správní soud také opakovaně rozhodl, že ekonomické potíže, ani obavy z toho, že věřitelé budou po žadateli o azyl vymáhat své pohledávky, nejsou azylově relevantním důvodem (např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2003, čj. 4 Azs 23/2003 - 65, a ze dne 19. 6. 2008, čj. 6 Azs 35/2008 - 57, www.nssoud.cz). Namítají-li stěžovatelky, že jsou pronásledovány pro svou příslušnost k určité sociální skupině, odkazuje Nejvyšší správní soud na svůj rozsudek ze dne 18. 12. 2003, čj.

6 Azs 45/2003 - 49 (www.nssoud.cz), v němž se k obdobné otázce jednoznačně vyjádřil. K tvrzení stěžovatelek o pronásledování lze odkázat i na závěr, které Nejvyšší správní soud zaujal v rozsudku ze dne 23. 5. 2007, čj. 6 Azs 243/2006 - 65 (www.nssoud.cz).

Pro úplnost je třeba poznamenat, že se žalovaný ani krajský soud neopomněli ve svých rozhodnutích zabývat otázkou, zda stěžovatelky nesplňují podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Dospěli však k závěru, že podmínky pro udělení tohoto typu ochrany nebyly splněny.

Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci žádné důvody přijatelnosti kasační stížnosti, proto ji podle § 104a s. ř. s. odmítl.

O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 3 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s., podle nějž nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. prosince 2009

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu